

POHOD

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Letna naročnina 40 Din. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica 8, telefon št. 2109
Račun poštne hranilnice št. 16.160. — Rokopisov ne vračamo. — Inseratov ne sprejemamo!

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1932.

Leto I.

Štirinajst let naše svobode

Največji naš državni praznik, dan uedinjenja, bi morali praznovati s slavošpevi in hvalnicami. Saj so se v njem uresničile tisočletne sanje največjih glasnikov in vodnikov našega naroda. A namesto visoke pesmi hvaležnosti in vdanosti je treba še vedno, da se na ta dan poglobljamo v motno sodobnost in izprašujemo sami sebe: zakaj ni ta dan še tako svetel in svečan, kakor bi moral biti po svojem globokem pomenu? Kako je to, da ideja uedinjenja, ki je vodilna sila naše narodne in kulturne zgodovine, brezdanji vir požrtvovalnosti in neupogljivosti v najtežjem trpljenju naših borb za osvobodjenje in temeljni smisel vsega našega skupnega državnega življenja, da ta ideja ni še po 14 letih svojega slavnostnega razglasenja dosegla one popolne zmage, da bi mogli o vsakem našem državljanu trditi, da se je popolnoma zaveda? ... Zakaj je zopet in zopet potrebno, da se zbirajo nacionalisti v strnjene vrste, da branijo pridobitve svobode pred onimi, ki jih hočejo uničiti? Zakaj? ...

Potrebno je, da prav na ta dan premišljamo o tem. Kajti tudi letos — to dobro vemo — ne bo še vihrala z vsake naše hiše državna trobojnica, ne bodo se gnetle množice niti po cerkvah niti po šolah, da prisostvujejo božjim in slavnostnim proslavam mladine, da s tem izkažejo svojo hvaležnost in priznanje za veliko delo, ki je bilo izvršeno. Ne le to, da ne bo niti zastav na hišah ne množic po cerkvah — tu in tam se bo oglasil celo hujskač in negodnik, ki bo v svoji zaslepljenosti in nezmotljivosti proklinjal, kar drugi blagoslovljajo.

Tako je še danes. Zakaj bi si ne priznali te resnice. In mi pravimo: dokler ne bo tega praznika čutila vsaka jugoslovanska hiša, dokler ga ne bo praznovala vsaka družina dokler ne bo ves svet videl, da se naš narod v polni meri zaveda, kaj pomeni zanj praznik uedinjenja — toliko časa ne moremo biti zadovoljni z našo državno zavestjo, kajti ta državna zavest je temelj vsakega pravega državnega življenja. — Vemo, kako n. pr. Amerikanec slavi svoj državni praznik, kako pozna svoj 14. junij, kako enako fašistična Italija in sovjetska Rusija s proslavami odločilnih zgodovinskih dni skrbita za pravo državljansko vzgojo v smislu svojega režima. Pri nas čutimo dan uedinjenja po prestolicah in po narodno zavednih manjših mestih in trgih, kjer Sokolstvo poskrbi za primerne proslave — po deželi pa je le malo krajev, kjer bi se praznik uedinjenja slavil na viden način. Celo šole, ki bi morale biti središče proslav, ne vrše pösods svoje dolžnosti.

Vzrokov, da danes po 14 letih še ne moremo biti zadovoljni s tem, kako se kaže naša državna zavest na dan 1. decembra, so različni. Iskati jih moramo v nas samih. V III. delu svojih »Spominov«, ki so pravkar izšli, piše sen. Ivan Hribar o tem sledeče:

»Dasi smo osvobojenje in zedinjenje v narodni državi z navdušenjem pozdravili, nastopile so, žal, prav kmalu okoliščine, ki so

nam samim mogle biti, vnanjemu svetu pa so bile dokaz, da so nas epohalne izpremembe po svetovni vojni iznenadile. Še več: da z velikimi pridobitvami, ki so nam jih te izpremembe prinesle, ne vemo kaj početi. Nedostajalo nam je politične šole. Zato smo bili čisto nesposobni za smotreno konstrukcijsko delo. In tako smo doživeli, da zastopnikov naroda ni bilo mogoče pripraviti do složnega parlamentarnega dela. Nesposobni smo bili za velike koncepcije, ker je vsak tiščal v svojo stran... Zato so se v nemale strasti od dne do dne huje in pogubneje ter je prišlo naposled tako daleč, da so v narodni skupščini padli morilni streli...«

In danes? Nekateri bivši glasniki nar. edinstva so se pridružili prodanim izdajicam v inozemstvu in z njimi skupaj napadajo pred svetom svojo narodno državo. Kako žalostna je ta vloga za vsakogar, ki je sin svojega rodu. In v notranjosti države, koliko jih je, ki čakajo, kdaj bodo zaslišali sramotilne glasove izdajalskih kukavic! Ali ste že kdaj gledali naše ljudi, s kakšno čudno ravnodušnostjo ali zlohotnostjo so sprejemali kaka neugodna poročila, ki se dan na dan trosijo o nas po sosednjih državah? Celo poročila, ki so bila zanje neugodna n. pr. o padanju dinarja. Tako malo je tekmo 14 let znal naš novi državljani združiti svojo usodo z usodo države. Ko se tu in tam šepečejo take večkrat izmišljene stvari, — se mi zdi, kakor da je Jugoslavija za nas tuja država. Kako redko se je našel državljani, ki je tako klevetanje in sramotenje na licu mesta zavrnil?! In ravno zato, ker število teh hujskačev in zlohotnežev od časa do časa naraste, morajo se zopet in zopet združevati nacionalne sile, da odbijejo napad. In tudi letos so tu izdajice 1. decembra. Ljudje, ki ne znajo ločiti države od drugih stvari. Kajti v državi je lahko tudi mnogo slabega — krivi so temu slabi ljudje — državljani — zato ni treba, da je država slaba. In če je slaba — naša je, moja je. Slab sin in slaba hiša, ki čez lastno hišo zabavlja. Za čudo radi še danes iščemo pa vseh nemških listih in drugod tujih mnenj o naši lastni državi in zelo mnogo damo na to, če komu pri nas ni kaj všeč. Kakor da je to odločilno za nas in kakor da se moramo ravnati po drugih. Ne pomisljmo, da pri takih izjavah navadno govori tuja — sebičnost. Posebno velja to za zapadni del naše države, ki je bil stoletja pod nemškim vplivom. Še se pozna suženstvo tuje kulture. In vendar ravno ti deli naše države nimajo drugega izhoda, kakor ga je ustanovil 1. december 1918. Ko bi imeli Hrvati in Slovenci na izbiro, da kako boljše rešijo svoj narodni problem, bi razumeli vse, kar se včasih dogaja na naših tleh. Dokler pa je to edina pot, ki vodi v srečnejšo bodočnost, je nerazumljiva vsa ona mržnja, ki se iz gotovih krogov širi proti narodni državi. Res, praznik uedinjenja ni še tako svetel in svečan, da bi odmeval z nad vse naše zemlje visoko pod nebo, da bi svet čutil našo radost in samozavest, a treba je, da se vsaj

Veli Joža Uedinjenju:

Vapaj

(Istarski guslar.)

Ovam' ovamo, preko planina
Dodite bračo, doneste spas,
Majke je Slave još dedovina
Dokud uz Soču spušta se Kras.

Ovam, ovamo na krvava brda
Gorica zove, junački rod,
Slobodu traži iz jarma tvrda
Ovam hitno uprav'te hod.

Ovam' ovamo gde naših vila
Oko Postojne divan je hram;
Do sinjeg mora, gde nam je sila
Put je sudbinom određen vam.

Od Opatije tam do Devina
Čuje se tužan, očajan zov,
Dodite spasit izpod tudina
Život nam, blago, polje i krov.

Slavnik i Učka, Snežnik i Nanos
Našega tela uda su to;
Mirna i Raša bude vam zanos
Da nam se vrati slavonsko tlo

Gorko li cvili Dragonja bane,
Okove teške skinuti rad;
Veliki Jože ljute uz rane
Služiti mora latinski grad.

Ovam kralju, vodo junaka
Pazin te čeka, Draga i Lim
Hrvatska Istra do Kameljaka
Čezne za tobom srdašćem svim.

Divić da vidiš vilinske dvore
Kraljević Marko gde spava san,
Ovam žurno naše more
Suzama roblja kada si zvan.

Zar da vam tudin večito vlada
Sužanjstvo naše večno je zar?
Slobodna braća nada su nada
Donet slobodu njihov je mar!

Istarski guslar nas kliče. Dokoder se spušta Soča v morje, do tam je dedovina matere Slavije. Gorica nas kliče — naš junaški rod — hoče svobode. Kličejo nas vsi, od Opatije do Devina; udje našega telesa — gore Slavnik, Učka, Snežnik in Nanos. Veli Joža — simbol istarskega naroda, ki trpi in mora služiti latinskemu mestu — Rimu, nas kliče! Narod svoboden — Pazin, hrvatska Istra do Kameljaka te čaka, da bo šla s teboj v zmago slaven pohod. Bratje! Mi smo jim porok, mi osvobodjeni, svobodni Jugoslavlani smo jim njihova nada. Zavedajmo se in ne pozabimo, da bo edino združena in močna Jugoslavija zmožna urediti veliko delo — osvoboditi brate.

zavedamo, da je odvisno od nas vseh, da bo srečen in vesel za nas vse. To bo takrat, ko bomo ustvarili take razmere v državi, da bo zadovoljna kar največja večina državljanov. Za to je potrebno delo nacionalnih in socialnih ljudi, treba je prave in zdrave državljanske vzgoje, treba pa je pred vsem vere, da je samo v uedinjenju rešitev nas vseh za vse.

J. B.

27. november – dan velikega opomina

Narodni izseljenski odbor v Zagrebu je proglasil letošnjo nedeljo 27. novembra za izseljenski dan. Vsaj en dan v letu, da se z vso ljubeznijo spominjamo naše krvi, ki sahne v tujini. Da, sahne... Naši ljudje — tisoči, desetstisoči, o, več stotisoč jih je, ki tonejo v bedi in v tujstvu.

V prav nobenem pogledu ni danes življenje jugoslovanskega izseljenca zavidanja vredno. Ko mur še stroji niso odžrli kruha, komur se še bohotijo v dlaneh trdi žulji pri odkopavanju v rudniku, kdor je še zaposlen pri podiranju težkih smrek v kanadskih gozdovih ali pri poljskih delih na plan-tažah Južne Amerike — vsi morajo za bórni zaslužek garati kakor črna živina. Izčrpali se bodo in utonili v pozabljeni grob, kakor se zvezda utrne in izgubi v noč.

Še hujše je onim premnogim našim družinam izseljencev v Evropi kakor v Ameriki, ki jih je zaskočila vidra — brezposelnost in jih jaše in grize volk — glad. Čitamo žalostna, žalostna poglavja o njihovem životarenju — naj bo zahvaljen veliki tiskarski Bog, da zadnja leta vendarle čutimo iz stolpcev naših novin utripe našega umirajočega rodu v tujini! A vemo: za največjo bridkost ni besede — in ni je večje tuge in tragedije, kakor živ, zdrav in voljan dela toniti daleč od domovine v mračno sivino brezdelnosti in beraštva, v obup in smrt.

Poglejte v Ameriko: že je davno nastopil čas, ko so očetom omahnili krampi v rovi in roke nič več ne strežejo strojem. Le redkim še zarja domačih poljan obseva mračne misli — sinovi in hčere je več ne poznajo, tuja jim je beseda dav-nih dedov. Utonili so — zlahtna kri našega rodu se je izgubila v brozgi velike tujine za oceanom.

V Nemčiji, pa dalje tam gori na evropskem zapadu, na Nizozemskem, v Belgiji in Franciji samevajo naše kolonije — še je tam gori blizu sto

tisoč slovenskih duš — v vica trpljenje ne more biti večje. Bližji so nam, do njih vsaj še sije sonce iz domovine, zaupajo vanjo, ljubijo Jugoslavijo. Ali kar jim mi damo, je vse premalo s tistim, kar bi jim morali dati. Ne zmoremo? Moremo! **Mo-ramo!**

Izseljenstvo je eno tistih velikih in važnih vprašanj vsakega naroda, ki ga ne more reševati državna uprava sama. Narekuje naloge vsemu narodu, da s skrbjo in prizadevanjem za brate in sestre v tujini manifestira tisto ljubezen, iz ka-tere moramo vsi črpati svojo moč in vero, ako hočemo vzrasti kakor sočno drevo, ki naj požene korenine globoko v rodna tla in ozeleni sleherni vejico, naj seže do koderkoli na tuje.

Nikakega izgovora s krizo in tegobami pod lastno streho! Dokler ne bomo kakor železo v ognju prekaljeni in pravi domovinski ljubezni, bo tudi nas usoda zapisovala propadanju. Velika skupnost zahteva velika žrtvovanja in v najtežjih časih je zavest bratstva edina rešiteljica.

Narodna odbrana, ki jo vodijo ta načela in hoče v svojem okrilju zbrati vse, ki z vsem srcem čutijo viteštvo skrajne požrtvovalnosti, z budnim očesom spremlja tudi usodo naših pokolenj v tu-jini. Stori la bo zanje, kar je v njeni moči: drezala bo, kjer preti škoda zaradi malomarnosti; pospeševala, kjer se da količikaj dobrega storiti za naše izseljence; in tudi dejansko jim bo skušala dati vsaj skromne dokaze svoje ljubezni. Za letošnji božič organizira nabiralno akcijo, da bodo naši izseljenci tam gori na severozapadu Evrope čutili vsaj utrinek praznika miru.

Ni še zamujeno in tudi tako slabam nam ne prede v Jugoslaviji, da ne bi imeli za brate v tu-jini koščka tolažbe. Treba je samo dela, volje, po-žrtvovalnosti. Zato nam je 27. november praznik silnega opomina: **Ne pozabimo nanje!**

Država nad vse!

Vse je v krizi, naše gospodarstvo, vsi naši sta-novi in sloji. Naenkrat je bila tu, nihče ni vedel, kdaj in odkod. Ko smo se začeli brigati za njo, smo bili že sredi nje. Stali smo prekrizanih rok in z zmedenimi očmi gledali okoli sebe valove, ki so stalno naraščali ter nas zalivali vedno višje. Brez sistema in enotne volje smo se udajali fatalizmu in govorili: »Kriza je prišla, kriza bo prešla, naj se zgodi tako, kot je zapisano!« In takrat se je gospodarski krizi pridružila še bolj nevarna dušev-na kriza, nevarna zlasti za mlado, še ne urejeno državo, ki se nahaja baš sedaj sredi svoje najbolj kritične razvojne stopnje.

Nebroj zdravnikov se je že pojavilo in novi neprestano nastajajo. Vsak ima svoj recept, hvali samo tega; zabavlja čez vse druge, vsi hočejo viliti bolniku svoje edino zveličavno zdravilo, pri tem pa ovirajo drug drugega. Prerivajo se sem in tja, da se polivajo njih zdravila po tleh, bolnik pa hi-ra! Kje je roka, ki bo napravila enkrat za vselej red, prisilila zdravnike, da se vsedejo resno in tre-zno k skupni mizi, napravijo sporazumno diagnozo in najdejo s skupnim naporom zdravilni lek? Pa ne lek za posamezne ude in organe, marveč lek, ki naj okrepi celo telo bolnika, poživi zdrave so-kove v telesu in jih požene po vseh udih, da se bodo zopet gibali in uveljavljali v zdravem, smo-trenem delu.

Naša država! Mlada je in njene 1000-kilo-meterske meje so v napotje vsem našim ljubim so-sedom. Vsi bi šli radi preko njih iskati to, kar je od vekov naše, kar pa si prisvajajo radi hrepene-nja po cesarski slavi ali pa zaradi svojega Dranga! Ker pa za uporabo orožja niso primerni časi, se vrši boj na druge »kulturne«, toda še bolj opasne načine. Sijajno organizirana in finansirana propa-ganda meče dan za dnem od severa in juga preko mej najgorostasnejše izmišljotine, ki so dobro pre-mišljene in točno prilagodene našim vsakokratnim prilikam. In te izmišljotine, naj bodo še tako ne-umne, gredo od ust do ust, od ušes do ušes! Poj-dite med ljudi, potipljite jih le nekoliko na to žilico in takoj se jim odpro zatvornice. Vsak ve kaj posebnega in najnovejšega, vsak je to zvedel strogo zaupno iz ust zanesljive, najboljše informi-rane osebe. Če posluša take novice človek, ki nima dovolj samozvesti in kritičnih sposobnosti, se mu morajo ježiti lasje. Jasno pove on vse to svo-jim znancem in tako se širijo take izmišljotine nevzdržno kot poplava.

Bodimo iskreni in priznajmo, da nosi glavno krivdo naša tako zvana inteligenca. Ne samo oni del naše inteligence, ki ima še danes poseben užitek, če sliši kaj slabega in neugodnega o svoji lastni domovini, ne samo oni inteligentje, ki pravijo, naj vzame vse skupaj vrag, če ne morejo biti na vladi oni. Krivdo nosi tudi nacionalni del naše in-teligence. Proletarizacija uradništva, kriza v svo-bodnih poklicih, trgovini, obrti in industriji ruši živce in slabi odpornost. Naš sicer dober inteli-gent ni več toliko odporen, da bi mogel s treznim premislekom prebaviti vse ono, kar se vsiljuje in vtihotaplja dan na dan do njegovih ušes in izro-čiti vse, kar se mu nudi zastrupljenega in pokvar-jenega. To stanje obstoja in ne bi bilo prav, če bi varali sami sebe. Saj vemo sami, da obide tudi nas, čeprav le mimogrede, čut slabosti in zgubljenosti, ko vidimo okoli sebe ta strašni kaos, pa ne vidi-mo krmarja, ki bi z odlično roko držal krmilo in vodil naš mali čolniček preko divjih valov te go-spodarske in duševne krize. Česa treba?

Predvsem proč z vsemi notranjimi boji. Tudi najbolj zagriženi separatist, avtonomist ali federal-list bo moral priznati, da niti uresničenje vseh se-paratističnih in federalističnih sanj ne bi prineslo ozdravljenja gospodarstvu, ki ne boleha na poli-tičnih vprašanjih, marveč je bolno v svojem jedru, v vsej svoji strukturi in to povsod, v centralistič-nih in federalističnih državah. Tudi vi, separatisti in federalisti, morate priznati, da izven te države ne boste imeli prilike uganjati svojih političnih —izmov. Če ne bo Jugoslavije, boste tudi Vi suž-nji in hlapci, določeni za prisilno delo, če ne boste morda raje pristopili fašijem in pljuvali na svoje lastne matere.

Država nad vse, to mora biti danes parola vseh, tudi onih, ki ne soglašajo z notranjo uredit-vijo naše države in s smernicami današnjega re-žima. Samo v tej državi bomo lahko živeli člove-ka vredno življenje, samo v tej državi se bomo mogli udejstvovati kot sestaven, enakovreden del državnega naroda, samo v tej državi se bomo la-hko pričkali, ali naj bo urejena tako ali drugače, ali naj bo poslanec, senator, ban in minister ta ali oni izmed nas. Baš vi, ki si želite takih preprirov, morate storiti vse, da ohranite in okrepite to dr-žavo, jo vzdržite močno in polno življenjskih sil in jo spravite preko današnje krize v varen pristan, kajti sicer se vam lahko zgodi, da se ne boste mogli prepriati z nikomur, **ker boste le še objekt tuje in nič več subjekt lastne države.**

Koliko imamo dobrih moči med nami, pa se zgublja v zakulisnih, obskurnih borbah. Njih edina misel gre za sebični cilji: eden hoče ob-držati čast, ki jo je dosegel, drugi mu jo skuša iztrgati za sebe. Eden intrigira in ruši enotno fron-to zato, da bi ga kdo ne vrgel z njegovega stolč-ka, drugi sklepa tajne sporazume, da bi se doko-pal do primerne korita. To je še danes naša po-litika, pri tem pa ne vidimo povodnj, ki nam se-ga že do vratu, ne sklenemo svojih rok, da bi se skupaj in z združenimi močmi polagoma, korak za korakom, izvlekli na rešilni breg. Mi ne poznamo kompromisov v vsakdanjih stvareh, te so nam bi-stvo in cilj vsega našega žitja in bitja, za kaj viš-jeja smo sicer sposobni, toda nočemo se dvigniti, preveč lepo je valjati se v blatu lokalne vsakda-njosti. Če pa se hoče kdo iztrgati iz tega blata, takoj se najdejo prej sprte roke in vlečejo reveža v blato nazaj. In ker so naše roke umazane od tega blata koritarske vsakdanjosti, zamažejo vsa-ko, tudi najčistejšo idejo, katere se oprimejo. Pri nas ni ideja ona, ki nosi ljudi, jih vodi in vzgaja, pri nas hočejo biti osebe nosilke ideje. Posamež-ne osebnosti so po mnenju javnosti, zlasti pa po lastnem prepričanju alfa in omega vsega delova-nja v zvezi z dotično idejo. In tako postane ideja zasebna last posameznikov, ideja je tem ljudem sredstvo za doseg osebni smotrov in ciljev. Ko pridejo do prepričanja, da se z eno ali drugo idejo ne bodo mogli dckopati do gotovega korita, jo naglo zavržejo in se lotijo druge. Če je ni, jo pa ustvarijo. Glejmo svoje preteklo politično življe-nje. Danes je bil ta ali oni velmož demokrat, jutri je postal radikal, kmetic ali pa je preskočil celo v klerikalni tabor. Količ biviših borbenih napred-nih akademikov je prešlo le radi osebne koristi v klerikalni tabor, kjer so potem pljuvali na ono, za kar so se prej navduševali in hvalili ono, kar so prej zaničevali. To je naš podedovani greh, ki nas mori še danes in nam brani, da ne zagrabimo biča in pomedemo z vsemi onimi, ki so si prilastili to ali drugo idejo kot svojo zasebno last, mešetarijo z njo in jo zavržejo, kadar jim ne more donášati nobenih osebnih koristi več.

To razčiščenje je nujno potrebno. Treba bo dela in žrtve, toda za tako delo se splašajo tudi največje žrtve. Proč z vsemi onimi, ki mislijo, da je država ali občina ustvarjena za nje in radi njih ter se ne zavedajo, da je država nekaj vzvišenega, večnega in sakrosaktnega in da se mora temu simbolu suverena naroda podrediti vsak ne glede na svoj stan, imetek in ugled. Proti vsem, ki se tega ne zavedajo in v praksi krivijo to osnovno na-čelo zdravih narodov, bo treba otvoriti borbo in jih zadeti tam, kjer so najbolj občutljivi. Odkrite nasprotnike zavračati ter jim onemogočiti njih destruktivno delo, prikriti nasprotnike pa izvleči na dan ter jih razgaliti pred vso našo javnostjo, da ne bodo imeli več prilike sejati ljuljko po onih razorih, ki jih je dobri naš državljani zoral in po-sejal s tolikim trudom in s tolikimi žrtvami. Pred-vsem pa je treba razgaliti vse one, ki izrabljajo krinko državotvornosti in nacionalizma, da izživ-ljajo pod to krinko kot veliki patrioti svoje oseb-ne instinkte, si bašejo svoje žepe in rušijo s svo-jim na videz državotvornim delom to, kar zidajo pridne roke naših malih nacionalnih delavcev. Zi-vimo danes v trdnjavi, ki je dobro oborožena in dobro preskrbljena ter lahko odbije napade vseh zunanjih sovražnikov, to pa le pod pogojem, da so vsi branilci te države enotni, da preveva vse branilce čut odgovornosti in čut skupnosti. Izdaja-lec je vsak, ki ruši v današnjih časih tako potreb-no moralo, živimo v vojnem stanju, ki zahteva in opravičuje tudi najradikalnejša sredstva. In teh sredstev se bomo poslužili nacionalisti brez usmi-ljenja in ne glede na ugled prizadetih, tudi napram osebam, kojih prsa so pokrita z jugoslovanskimi odlikovanji. Javnost pa naj nas v tem boju pod-pira. Naj pač sledi ta boj šele sedaj, ko nismo zaradi svoje napačne kulture izrabili prevratne do-be za tako nujno čiščenje.

Č E T N I K I !

V sredo dne 30. t. m. ob 20. uri zvečer usta-novni občni zbor v dvorani restavracije »Pri levu«, Gosposvetska cesta. — Istočasno se sprejema nove člane. Pripravljalni odbor.

Klub jugosl. primorskih akademikov. V pone-s deljek 28. t. m. ob 20. uri bo v društvenih pro-storih (Gledališka ul. 8/L.) komemoracija za umrlim nadškofom Sedejem. Udeležba častna zadeva vsa-kega člana.

Z obhodom

Iz ribarske mreže na Ljubljani pod trimostjem

—lj Moderna kavarna in katalog godb. V Ljubljani imamo sila moderno kavarstvo, ki bi se, mimo grede povedano, imenovala lahko tudi po domače kar »Ljubljana«. Toda pri imenu nimajo zasluge danji lastniki, pač pa si prizadevajo, da povzdignejo to kavarstvo na stališče »moderne« lokala. Da bi gostje vedeli, katere skladbe igra orkester, dajo na vsako mizo poseben katalog. Do tu bi bilo vse v redu, a ko odpreš ta katalog, se ti dozdeva, da si na Dunaju. — Le nekaj primerov iz tega kataloga: Zeller: Vogelhändler, Nedbal: Polenblut, Verdi: Der Trubadur, Der Maskenball, Offenbach: Hoffmans Erzählungen, Rossini: Der Barbier von Sevilla, D'Albert: Tiefeland, Dvořák: Slawischer Tanz itd., itd. Vsi, ki obiskujejo ljubljansko gledališče, vedo, da je naša opera uprizorila Ptičarja, Poljsko kri, Hofmanove pripovedke, Seviljskega brivca, Nižavo itd. In če se Verdijeve opere lahko prestavi na nemški, bi tudi slovenski ne škodilo. Saj je tudi Trubadurja in Ples v maskah uprizorilo naše gledališče. Ali se gospodje ne zavedate, kako smešite sami sebe pred tujci? — Kot v zasmeh vsega, kar je nacionalno, kot v veselje nad tem, da so Italijani izbrisali v našem Primorju že vsako slovensko črko in ne samo besedo, pa bide vsakega poštenega nacionalista v katalogu dvojezični napis »Gastaldon: Musica proibita — Prepovedana godba«. — Tako daleč se gre pri nas pod geslom, da je glasba internacionalna.

—lj Krause tudi pri nas. Zadnjič smo poročali o drznosti veletrgovine v vinem iz Vršca, kako omadežuje naše uradne dopisnice. Sličnega Krausea imamo tudi pri nas. Je to Alois Krainz, Vainguts und Grosgrundbezieher, Luttenberg. S takim protizakonitim napisom zamašuje svoje sode in jah razpošilja po državi.

—lj V mnogih hišah vidiš nemške napise po stopniščih I, II. nadstropje itd., da trenutno ne misliš, da si v beli Ljubljani. Zato svetujemo gospodom hišnim posestnikom, da odstranijo vse nemške izzivalne napise ter jih nadomestijo s slovenskimi.

—lj Musolini vsepovsod. Očitati smo že »Slovenec«, da zelo rad prinaša slike Mussolinija. Istega posla se je lotila popularna tedenska revija »Življenje in Svet«. V zadnjih dveh številkah razklada na dolgo in široko življenje in delovanje »moderne« Nerona. Saj ga lahko upravičeno tako imenujemo. Kakor je Neron zažgal Rim, tako je Musolini zažgal naše Narodne dome. Ali mora ime tega tirana, ki je podlejši kot roparski poglavar Kalabrije, res v našo zadnjo gorsko vas.

—lj Japanišes mer in Groser ocean imenuje »Slovenec« Japonsko morje in Veliki ocean. Ozi- gosali smo že nekajkrat njegovo malomarnost pri ponatistih geografskih kartic in skic, da si ne da toliko truda, da bi slična imena slovenski napisal. V petek 18. t. m. pa zopet smeši z gornjimi naš, odnosno svoj jezik. Saj ste Vi prvi njegovi zaščitniki in poborniki! Kako pa bi nekateri poskočili, če bi le en srbski izraz prišel v naš besednjak.

—lj Vemo, da je največja in najelegantnejša kavarna v Ljubljani pribežališče vseh ljubljanskih švabov in nemškutarjev. Ker pa leži v centru Ljubljane na vogalu dveh najprometnejših cest, ki nosita imena dveh velikih Slovanov, ni umestno, da ima ta kavarna dvojezične napise, kakor na pr.: Kava Hag, na zahtevo — Auf Verlangen. Tudi se v kleti iste kavarne pridno pleše skoro izključno samo po taktu nemških »tolkačev«.

—lj Slovencev ni več v Jugoslaviji, tako si najbrže misli neki ljubljanski farmacevt, ker sicer ne bi napisal na škatlico zdravila »Nosal« tole: Snupfe jede Stunde gegen »Nosal« in di Naze ajn. Slovenskega besedila ni. Lastniku »povemo, da v dravski banovini prevladujejo Slovenci nad Nemci in, da so Nemci manjšina v jugoslovanski narodni državi, medtem, ko smo Slovenci del jugosl. naroda.

—lj Nemška in italijanska propaganda. V kinu »Ljubljanski dvor« so predvajali kot predfilm do godke zadnjega meseca po svetu. Med ostalimi se je pojavil na platnu Hitler s svojim spremstvom in množico pristašev. Komaj je izginil Hitler, se je pokazal Mussolini in vsa ostala črna druhal ob proslavi fašistične revolucije. Škoda, da niso predvajali tega filma na Rapalski dan...

Zagreb

ISTRSKI DAN.

Težko je iz naše preteklosti naštet prireditve, ki bi bile resnejše po svoji vsebini, po svoji publiki enodušnejše in v svojem cilju še bolj nacionalne, kot je bil »Istrski dan« (20. XI.). Saj je bila ena sama ogromna celodnevna manifestacija Istranov iz Zagreba za istrsko in za jugoslovansko stvar.

Ob 9. uri dopoldne je bila sv. maša, posvečena spominu istrskih žrtev. Opravil jo je zagrebški nadškof g. dr. Bauer, mož, ki je pred leti odredil molitve za preganjane sonarodnjake v »blaženi« Italiji. Maša se je vršila v katedrali, v oni cerkvi, raz katere je pred tremi leti, na dan uedinjenja, šovinizem raznih Mačkov in Paveličev vrgel črno žalno zastavo... Danes je bila katedrala polna, natrpna, pred oltarjem pa je, obdana od istrskih deklet, čakala blagoslova nova istrska zastava.

Po končani maši je vladika dr. Bauer z asistenco blagoslovil novi prapor, nakar je silna množica naroda v povorki odšla v »Glasbeni zavod«. V povorki smo videli enega (!) Sokola v kroju, tako da ne vemo, ali je v Zagrebu zmanjkalo krojev ali Sokolov? Pač pa so prišli v lepem številu skavti s praporom, tako da imamo vtis, kot da so Istri po srcu bližji oni, ki je nimajo čisto na jeziku!

ISTRSKI PRAPOR

Je velika umetnina! Napravljen v obliki standarte v državnih barvah, okrašen z rdečo-belo-modrimi resicami, nosi na vrhu belega dvoglavega orla. Ena stran nosi zlate črke 1918 — ISTRA — 1922-1932, vse to v okviru iz lipovega venca. Druga stran pa ima mesto lipe trnov venec, a v njem je izvezen zemljevid zaslužjene slovenske zemlje. Del Italije je v črni barvi, del Avstrije v zeleni, a Jugoslavija v srebrnobeli, naš Jadran pa v modri barvi, dočim se zaslužjena zemlja Istre, Goriške in Koroške žalostno odraža v svetlorjavi barvi. Iz Jugoslavije pa sije zlato sonce, trudi se, da bi posvetilo tudi v Istro... Ta simbolna slika pove več kot vsi verzi in vsi izreki drugih praporov.

AKADEMIJA IN MATINEJA V GLASBENEM ZAVODU

ob 11. uri je bila natrpna polna, dasi dvorana ni dosti manjša od ljubljanske unionske. Prireditelj je posetilo polno odličnikov, med njimi ban Perović in bivši ban Šilović. Na odru je bil postavljen novi istrski prapor — v ozadju pa je nad državno trobojnico visel velik zemljevid Julijske Krajine — a iznad njega je v mirnem nasmehu gledala na nas slika naše nade, kralja Jugoslavije.

Predsednik »Istre« dr. Ražem je otvoril zborovanje: »Nismo vedeli, da nas je toliko, da je celo ta velika dvorana premajhna za vse!... Istrani so šli danes v katedralo Zagreba po blagoslov za svojo delo, šli so tja s težkim križem enega dela naše nacije, a s praporom vse naše nacije... Naš program je: za kralja, za državo, za Istro! Upoznajmo predvsem omladino s tem, kar je bilo včeraj, da bo pripravljena za ono, kar pride jutri, kajti Istra je samo naša in božja!« Viharno pritrdjevanje je čestoprekinjalo ta govor, zlasti ni bilo kraja ovacij za kralja Aleksandra, ko mu je bila kot vrhovnemu gospodarju tudi odposlana ganljiva brzojavka Istranov. Govorilo je še mnogo govornikov, za stopnikov raznih nacionalnih društev. Vsi govorili so imeli isto misel: »Istra mora biti zopet naša.«

Olga Peleš-Krnic je h koncu v imenu zagrebški žen izmolila himno tužni Istri. »Sestali smo se v tem svetišču, da se pomolimo za sveto, za to veliko našo skupno zadevo, da se pomolimo za Istro, kjer kipi naša kri v borbi; za svobodo naše vere, jezika... Istra, mučenica naša, ki čakaš v temi časa, da pride Sonce in da Svoboda ugledaš, Istra, solza naša, ki tečeš iz oči in padaš v srca, da zaboli in da Nebo bolečino sliši in usliši. Mi manifestiramo danes za Tvoje Zedinjenje, Istra, in izpričujemo našo zavest do Tebe! Istra draga, Ti si srce drago, iztrgano iz nas in vsi hrepenimo za tem srcem, dokler se ne vrne v telo naše Jugoslavije.«

Lep zaključek te akademije je dala ta izjava: »Ostavi, beli orel, za hip svoje gnezdo na Kosi ravnici, poleti k plavemu morju — in pogledaj, če se žari, ker zora puca, bitče dana.«

Sevnica ob Savi

NEKAJ POJASNILA.

Ker članka o »kumanovski nedelji« nekateri čitatelji in to celo izobraženci ne razumejo, ali nečejo razumeti ter, da bi »oprli« sebe, valijo krivdo na one, ki tega ne zaslužijo. Zato še par besed o tem.

Zal prevladuje v raznih društvi še danes na- pačno mnenje, da so poklicani za resno delo le nekateri, drugi pa opravijo svojo dolžnost že s tem, da so »člani na papirju« in vedno le kritizirajo. Potrebna je kritika, a kdor kritizira, naj tudi pokaže nekaj boljšega s pozitivnim udejstvom. Preden pa pridemo do jasnih pojmov, je treba, da rešimo vprašanje: »kdo naj bo prosvetni delavec?« Po bistvu sokolske ideje sta prosvetno delo in telovadba neločljiva sestavna dela one poti, po kateri stremimo k idealu: »Zdrava duša v zdravem telesu«. A po sokolskem geslu »bratstvo, enakost, svoboda«, more in mora biti vsak član Sokolskega društva tudi prosvetni delavec. Kot pri pravicah, tako tudi pri dolžnostih ni razlike med nami. Naš pokret ne pozna razlik z ozirom na starost, stan in poklic. Naša ideja je večno lepa in mlada, zato ne moremo imeti in priznati »sokolskih upokojujencev«. Toliko v pojasnilo onim 150 članom in članicam ter drugim inteligentom, da bo povsem razumljivo, komu je bil namenjen članek dne 5. nov.

Ne trdim, da bi na sličnih predavanjih, kot je bilo v nedeljo 23. okt., naši izobraženci kaj pridobili, pač pa je njihova moralna dolžnost, da s svojo navzočnostjo pokažejo mladini in ljudstvu svojo narodno zavednost in zanimanje za prosvetne prireditve.

Resnici na ljubo pa je treba ugotoviti, da je steber vsega telovadnega in prosvetnega dela v Sokolskem društvu naše narodno zavedno učiteljsstvo.

Pridite in poprimite za delo pa vsi oni »gospodje bratje« ter inteligenti, saj je vaša sveta dolžnost do naroda in države, da s prosvetnim, gospodarskim in socialnim delom pomorete našemu kmetu in delavcu do boljših časov.

Mi, jugoslovanska mladina, pa imamo poleg svojega dela tudi budno oko na vse one, ki v svojem ogabnem egoizmu ne vidijo revščine svojega bližnjega, pazimo na one, ki so nekdanji zatajili svoj materni jezik in pomagali nemštvu potujčevati naš življenj; vidimo one, ki še danes prezirajo vsak narodni pokret ter nasprotujejo našemu državnemu in narodnemu edinstvu. — Za take ljudi bo najboljša »zdravilo« dosleden, vsestranski boj kot.

Rogaška Slatina

PRENOVITE TUDI SEBE!

Na svojih potovanjih me je pot zanesla tudi v Rogaško Slatino. Videl sem tam, da se vršijo razna lepa dela v polepšavo zdravilišča, ki sem jih pozdravil z velikim veseljem. Vsi obiskovalci tega našega najlepšega svetovnoznanega zdravilišča bodo prihodnjo sezijo nemalo in veselo presenečeni.

K tem pomembnim izpremembam, ki se vrše v Rogški Slatini, bi bilo tudi umestno, da bi različni napisi, ki se blešče še danes po nekaterih hišah, kakor Löschnigg, Stoinschegg, Erjautz itd. itd. že vendar enkrat izginili. So to samo še sramotni vzkliki ponesrečenega potujčevanja gnile ranke Avstrije, s katerimi se hočejo ti bahati in pa tudi skrahirani gospodje pokazati: vidite, to so nemškutarska tla! In to še po 14-ih letih naše velike uedinjene Jugoslavije, ki jih redi in daje vse mogoče udobnosti.

Gospoda moja! Ne samo, da se smešite pred vsem svetom z vašimi spakedranimi imeni, nego zanikate tudi, da ste res Jugoslavlani. Da ste pa res Jugoslavlani, to pa seveda vi — kakor sem sam slišal — vedno povsod in pri vsaki priliki trdno in zvesto zatrjujete. Toda mi takih državljani danes ne rabimo več! Kakor se prenavlja vse zdravilišče in izbrusuje po malem vse ono, kar nas spominja na naše suženjstvo, tako bodite tudi vi in si izbršite ta madež nemškutarstva v srcu in tudi na zunaj, da ne bo vaše Jugoslovanstvo samo na jeziku. To pričakuje popotnik v kratkem.

DELAVSKA POSREDOVALNICA NARODNE ODbrane V LJUBLJANI.

Službo iščejo: marljiv, strokovno naobražen gozdar, Sokol in nacionalist; dipl. tehn. z večletno prakso, kremenit Jugoslovani; diplomiran farmacevt in inženjer kemije, velik preganjan nacionalist.

Trbovlje

RAPALSKA AKADEMIJA

Organizacija jugosl. emigrantov je priredila v soboto, dne 12. t. m. v Sokolskem domu akademijo, ki je izzvenela v mogočno manifestacijo nacionalne misli. Kot jasn odgovor fašističnemu tajniku v Idriji, ki po vsem tem gotovo ne bo več pošiljal svojih pozdravov in izrazov simpatij delavstvu našega premogokopnega revirja. Do zadnjega kotečka je bila napolnjena velika sokolska dvorana in z nepopisnim navdušenjem je sledilo občinstvo prekrasnemu sporedu akademije, ki je nudila povsem nov način nacionalnih prireditev. V poltemi na odru se je svečano oglašila Grudnova: »Pesem minerjev« v zboru in z nasprotno strani z balkona je zadonel klic: »Čujte nas bratje in dajte nam znak...«

Prvi točki je sledilo predavanje o rapalski Golgoti, ki je vključila naše Primorje v suženjske verige fašistične Italije. Solze gneva so rosile po resnih obrazih in kot prisega, silna in neizprosna, je zaorilo po dvorani, ko je govornik končal z vzklikom: »Roke proč od naše zemlje in naših življenj«. Nato je zapel mladinski zbor Trboveljskih slavčkov tri istrske popevke Ivana Matetića. — Balada Srečo Kosovela je le še poglobila splošno razpoloženje, ko se je v zboru turbobno oglasilo: »Tisočkrat tisoč in še več nas je bilo hlapcev in sužnjev, ponižanih, boječih...«. — Slednjič je nastopila deca, ki išče kralja Matjaža v naši nesrečni, neosvobodjeni domovini. Koliko gorja, zatiranja in mučenja morajo prenašati že naši najmlajši v italijanskih šolah, se pač ne bi dalo nazrejeje podati. V igrici se obravnava povsem novo naziranje o kralju Matjažu, ki ga ni. Zato si ga deca poišče v osebi našega kralja, čigar vojščaki so vsi, ker kralj Matjaž v njihovih srcih spi.

Akademijo je zaključila simbolična živa slika, ki nam je predložila trpljenje naših bratov pod fašistično knuto in zaželjeni prihod zlate svobode iz Jugoslavije. Z velikim navdušenjem se je občinstvo odzvalo živi sliki ter stoje zapelo »Hej Slovani« kot znak naše složne volje in našega hotenja popraviti krivično rapalsko pogodbo.

Prirediteljem te krasno uspele akademije naše priznanje, zahvala in čestitke.

IN SE VEDNO TUJCI

Achtung! Pusti tujca naprej! Že dolgo časa razburja vso našo narodno javnost vest, da pride po odhodu Nemca (ki smo ga morali v naši nemoči trpeti, ker si je preskrbel še pravočasno naše državljanstvo, najsi je ostal našemu narodu v duši tuj) na izpraznjeno mesto zopet — Nemec. Nekaj časa se je zdelo, da je odpor vse javnosti vendar nekaj prestrašil odločilne osebe; toda to je bilo le navidežno. V najbližjih dnevih se ta izprememba izvrši in zopet bo zasedel eno najvažnejših vodilnih mest Nemec, tujec. Vsa vodilna mesta pri T. P. D. so dostopna le Nemcem, saj je na drugem sličnem mestu tudi Nemec. In Nemec, ki pride na izpraznjeno mesto velikega vzhodnega obrata, kakor čujemo ni niti naš državljan. Ali je to mogoče? Nujno zahtevamo pojasnila od merodajnih državnih činiteljev! Pa četudi si je dotični gospod vendar preskrbel v zadnjem času jugoslovansko državljanstvo, za katero se mu prej ni zdelo vredno potegovati se, — ali imajo res Nemci pri nas edini pravico na vsa ugledna mesta? Pri tem se pa čutijo tako varne, da večkrat zasmehujejo naše največje narodne svetinje. Živijo sicer tu pri nas in jedo naš kruh, a svoje otroke pošiljajo v šole v inozemstvo in preskrbeli so jim celo tuje državljanstvo! Ali ne bo že enkrat konec zasramovanja naše slovanske narodnosti in naše svete države? Kaj smo res popolnoma nevredni vseh onih naših junakov, ki so padli za ustvarjenje jugoslovanske države, naših dobrovoljcev, ki so padli daleč od doma, da dopuščamo tako sramoto?

Ali ne samo sramoto. Iz vseh koncev sveta nam pošiljajo nazaj v domovino naše rudarje, trpine, ki so tujim narodom, posebno Nemcem pomagali ustvarjati bogastvo in so za to bogastvo izčrpali vse svoje sile. Nebroj domačih izvrstno izšolanih inženjerjev pa čaka zaposlitve leta in leta in trpi pri tem pomanjkanje, medtem, ko dopuščamo, da zavzemajo tujci naša najboljša mesta. Kje smo? Kam plovemo?

Mi dopuščamo, da nam še vedno vladajo tisti ljudje, ki jih imamo v krvavem spominu še iz vojnih časov. Takrat so vsakega našega rudarja, ki se jim je zdel morda preveč narodno zavzet, pustili odgnati na fronto. To so tisti gospodje,

ki so našim rudarjem odvezemali koščke rudniške zemlje, na katerih so uboge rudarske družine imele svoje mikroskopične njivice, da so polnili s pridelki z vseh tistih njivic svoje kašče. Medtem pa je ljudstvo stradalo. Pod grožnjo fronte so ti ljudje s svojimi vernimi sodrugi odvezemali okoliškimi kmetom gozdove po smešnih cenah... In ko so po preobratu dobili malo, nedolžno lekcijo (da, prenedolžno, op. pis.), so grozili, da bo njih bič, pa četudi bodo še tako daleč, vendar še segel do Trbovelj. — In za vse »zasluge« dobivajo danes, ko naš rudar dobesedno strada, take plače oziroma pokojnine, da bi od ene same take plače živelo zadovoljno 20 in še več delavskih družin. Za danes samo ta! Od merodajnih oblasti pa zahtevamo odgovor na zgornje vprašanje!

Kranj

NAŠI FILMI

Vašemu uvodnemu članku v štev. 7. »Pohoda« vposlanega po »Ma. Re.« se tudi kranjski nacionalisti v vsem pridružujemo in ga podpisujemo z obema rokama. Res je že zadnji čas, da se iz naših programov bodisi v Kinu bodisi na naših »rodoljubnih« prireditvah odpravi tako zvana »moderna« glasba nemških in italijanskih popevk, ki marsikatega naših mladih spravijo v nepopisno navdušenje, marsikatega iskrenega Jugoslavana pa, ki je doživel boje za Jugoslavijo in moral prenašati šikanje pod »Kulturvolkom« — zbodejo v dno duše ob opazovanju naše narodne mlačnosti.

Tudi o filmu je člankar Ma. Re. precej povedal, s čimer se strinjamo. Ker pa vemo, da se za enkrat zastoj borimo proti uvozu in prikazovanju tujih filmov, — lastnih izdelkov pa še nimamo, pa vsaj prosimo tiste merodajne faktorje, ki filme cenzurirajo, naj si nataknejo malo ostrejša očala, ko jih pregledujejo.

Naj omenim samo tri filme, ki jih je kot prve prikazal kino »Narodni dom« v Kranju v letošnji sezoni! Ne mislim očitati tu kaj podjetij samemu — ker ne more zato, kakšne filme dobi. Mora pač zaupati, da bodo filmi, katere odvijajo pred njim v Ljubljani eno najboljših kino-podjetij »Kino-Matica« vsaj toliko vredni, da ne žalijo čuta slovanske narodne zavesti! Tudi končno ne pomaga nič več, če nekatera društva v Kranju svojim članom odsvetujejo poset takih predstav! Oni, ki so člani omenjenih društev, so že toliko zavedni, da jim filmi, ki so vse poprej nego patriotični, ne morejo več škodovati. Drugače pa je to pri mladini in manj poučenem in zavednem občinstvu, kateremu taki filmi v kali zadušijo narodno zavednost.

Prvi film je bil »Planine v plamenih«. Prikazuje, kako so dobivali med svetovno vojno Italijani batine od Avstrije. Baje je ta film cenzuriran od italijanskega poslaništva tako, da je odstranjen ravno tisti kos traku, ki prikazuje, kako so alpini in bersaljeri najbolj brusili pete! Radi mene je to vseeno — jaz sem to videl na lastne oči takrat, toda zakaj se pusti pri nas cenzurirati po tujih cenzorjih filmi, ki se v Avstriji in povsod drugod odvijajo v celoti? Da se sramoti italijanska vojska? Saj filma nismo mi proizvedli! In tepla jih tudi ni Jugoslavija temveč Avstrija!

Omenjeni film bi nas ne bodel toliko v oči, ako ne bi videli za njim drugih filmov, katerih naši cenzorji niso prepovedali!

Ali n. pr. naši cenzorji niso videli, kako se v filmu »Viktorija in njen huzar« poveljujejo madžarski huzarji in magnatje in kako se ti huzarji ob enem nesramno norčujejo iz Slovanov, Rusov ter jih obkladajo z raznimi psovki kot: »Trottel« itd. In mi moramo to poslušati in nekateri se tem »posrečenim dovtipom« še od srca smejejo! (Pst, naša opera!)

Ali so dalje naši cenzorji videli in slišali, kaj so napravili Nemci iz Smetanove opere »Prodana nevesta«, s katero se bahajo, da je prva filmana opera, čeravno ni ničesar drugega, nego slab posnetek še slabšega cirkusa!

Ali jim ni znano, da je n. pr. ČOS svojim članom prepovedala poset tega toliko hvalisanega filma? Kakšen utis naj napravi takole skrupulo na našo mladino, ki slučajno še ni videla prave uprizoritve »Prodane neveste«? Ali naj bo to slavljena opera? Saj to je cirkus! Zna se pa tudi zgoditi, da bo kaka po današnjih »tolkačih« vzgojena goska, ko bo videla pravo opera, rekla: Na platnu je bilo bolj »fejst«!

Mnenja sem, da bi merodajni faktorji že morali imeti toliko čuta, da ne bi dovoljevali, da se v filmih, ki se odvijajo pri nas, sramotijo slovan-

ski narodi in slovanska glasbena in literarna dela svetovnega slovesa!

In potem, — zakaj dvojna mera? Če se v filmu »Planine v plamenih« ne sme »sramotiti« hrabra italijanska armada, zakaj se smejo brez nadaljnega prikazovati filmi, ki naravnost sramotijo slovanske narode!? Kaj si bo mislila mladina, in kakšna bo posledica je jasno! Hlapci smo, tnala, na katerih še danes smejo vsi narodi cepiti drva!

Zato, — gospoda, — tista namreč, ki filme striže — škarje v roke, pa pristrižite, ali pa kratko-malo prepovejte filme, ki vplivajo kvarno na narodno vzgojo!

Verjemite mi pa, da se tudi med nami še najdejo »zavedni« ljudje, ki bodo rekli: »Kaj pa bomo s češkimi filmi, ko jih ne razumemo!« — ker slučajno znajo blaženo nemščino!

Če imaš čas naučiti se nemščine, nauči se še slovanskih jezikov, — da ne boš veljal za tako omejenega, kot so ravno pripadniki tistih narodov, ki si domišljujejo, da so vse talente dobili odmerjene z veliko žlico, pa bi morali lajati, če bi pozabili materini jezik. M...š.

POPRAVITE!

V našem časopisju bereš vsak dan pri dopisih iz Kranja, članke naslovljene z »Ton-kino, Narodni dom«. Res je to navidez malenkost, toda ker se tako trdovratno ponavlja, je pa te malenkosti dovolj. Ako imamo v Jugoslaviji povsod »zvočne kine« bo to veljalo tudi za Kranj, ne pa da se poslužuje nemškega naziva. Ako pa ostanejo pri tujem nazivu naj pa tudi tako obratujejo v kinu, namreč ves film naj spremlja en »Tona, kajti pod »Ton-Kino« se po naše razume kvečjemu »zvok« kino« torej v celem en zvok. Zato hitro imenujte Kino tako, da bo v našem jeziku in zraven še pravilno.

IZZIVANJE

V hitrem tempu grem skozi glavni trg. Pogled mi obvisi na veliki sliki in se vprašam: »Mar bo razbojniški velefilm, da delajo tako reklamo, ali bo cirkus, da razkazujejo klovne.« Pri nadaljnjem ogledovanju slike stopi pred me prijatelj, s katerim sva skupno doživljala različne neprijetnosti v inozemstvu radi Jugoslovanstva. Ta mi pojasni, da je to neki zagrizeni nemškutar, nekako tehnično peto kolo Sent Pavelske tkalnice. Dasi Slovenec, je v občini zahteval, da se ga vpiše kot Nemca, ker bi v nasprotnem bil zelo užaljen. Za ime se toliko spominjam, da odmeva po živali, ki jo lovijo naši Dolenjci po gozdovih.

Mnogo več bi o njem povedalo delavstvo v Št. Pavlu pri Preboldu, kjer po zaslugi njega in obratovodje, pristnega Nemca, ki vzlic dolgoletnemu bivanju pri nas ne zna niti besedice slovenski, ni slišati naše slovenščine. Naši rojaki so prezirani in zaničevani, tujci imajo prednost in se zelo upošteva. Čeravno popolnoma nezmožni opravljajo »debelo« plačana mesta.

Sent Pavelski fotografi najbrže nočejo dati teh obrazov v svoja izložbena okna, ker dvomim, da bi ostala cela.

Dotičnega uglednega kranjskega fotografa pa prosim naj obesi sliko drugam.

Vrhnika

Menda so tudi nemški šoferji »nenadomestljivi«! Tako si gotovo misli trdka »Jugopromet«, ker ima, kljub predponi Jugo — nastavljenega čistega Dunajčana. Ni niti naš državljan, vsaj dozda ne vemo nič o tem — in službeni jezik se bi menda že tudi v dveh letih naučil, da ne bi morali tudi napredni gospodje z njim občeati v nemščini. Ne potrebujemo Nemcev, ker imamo sami svojih brezposelnih.

Pa še drugič kaj o nacionalni zavednosti pri nas in o razni gospodi. Naj se kar pripravijo. Kar ni čisto nacionalno jugoslovanskega, bo prišlo vse na vrsto — brez izjeme — če bo še taka zamera. Bomo tudi na Vrhniki pomedli z raznimi široko-ustneži, ki se smatrajo za »nacionaliste« in podobno. Samo precej debela metla bo morala biti! Torej gospoda pozor, v prihodnjih številkah!

Bela Cerkev na Dolenjskem

Javno vprašanje? 1. Zakaj je bilo razpisano mesto pogodbenega poštarja. 2. Zakaj je bilo mesto oddano prejšnji pogodbenici? 3. Zakaj se tudi sedaj še ne dostavlja pisemska pošta v vse vasi tega poštnege območja?

Celje

Ondulazione permanente. V Celju je frizer, ki se rad pajdaši z italijanskimi in nemškimi spačenkami. Ta gospod je namreč izrazil nasprotnik Slovencev, dasi je sin slovenske matere. Na svojo reklamno tablo je dal napisati v jeziku naših »prijateljev« — Ondulazione permanente — in poleg svoje spačeno slovensko ime. Prosim oblast, da poseže vmes, sicer bomo mi tisto reklamno tablo, ki je pritrjena na zidu v najprometnejši ulici, vljudno sneli in jo spustili po Savinji. Naj se zakon spoštuje, slovenska imena naj se pišejo slovensko. Ta tabla, poudarjamo še enkrat, ne bo dolgo na zidu, če oblast ne bo napravila svoje dolžnosti.

Hajl, hajl. Na nogometnih tekmah pri tkzv. Felsenkeller, se še vedno slišijo kliči: Hajl, hajl! S tem vzpodbujajo prijatelji in pozdravljajo svoje igralce. Če se pritožiš, dobiš odgovor: Ne bodite tako malenkostni. — Če ne bomo malenkostni v takih slučajih, bo kmalu zopet zapel nemški bič po naših hrbtih. Ali nimamo še dovolj, ali nismo dobili že zadosti udarcev od kletega tujca. Ali naj se zopet povrnemo v dobo pred svetovno vojno? Takšne navdušene »hajlovce« bomo kaznovali za njihovo predrznost na en ali drug način sami, če nas ne bodo prehiteli merodajni faktorji, kar bi želeli, če ne...

Privilegiji. Pa tudi sicer imajo celjski »Nemci« (prodane duše) privilegije. Oni smejo tudi ob dveh ponoči prepevati in razgrajati po ulicah, celo v javnih lokalih. Če pa kdo od zavednih Slovencev debatira s kakšnim kolegom na ulici, ali pa če nekoliko bolj težko stopi (ponoči) pa ga že nahrulijo. Včasih je človek res v dvomu, ali je v svobodni Jugoslaviji ali še vedno v pokojni Avstriji.

Sport. Na nogometni tekmi v Celju, 13. t. m. je igral z domačini klub, ki nam bo ostal dolgo v spominu. V igri vlada pri njegovih igralcih absolutno le nemško občevarje, dasi so igralci Slovenci. Temu klubu želimo v ligah mnogo uspehov na internacionalnem nogometnem polju. Poleg tega pa mu polagamo toplo na srce, da govori na igrišču slovenski, sicer bomo primorani, da naučimo igralce slovenski mi, na katerikoli način.

Rapallo. Ko se po vsej Jugoslaviji spominjajo žalostne obletnice Rapalla, ko so bile povsod skoraj odpovedane plesne in druge zabave, v Celju plešejo. In to taki ljudje, ki dobro vedo in se zavedajo, kaj pomeni za nas Rapallo. Mesto da bi posvetili ta dan našim ubogim zaslužnjem bratom in se spominjali velikega trpljenja naših bratov in sestra pod kletim fašizmom, pozabijo na vse in se v plesu zgubijo. Tako rešujejo to, za nas tako važno vprašanje, nekateri inteligenti.

Važna ugotovitve. Nekateri rodbine še danes govorijo doma, pa tudi na javnih prostorih v italijanskem in nemškem jeziku četudi dobro znajo slovenski. Ali ni to zaničevanje slovenskega jezika, ki je tako lep in mil, ali ni to greh — zločin nad našim jezikom in da ga baš Slovenci tako postavljajo. Tudi tiste rodbine in posameznike, ki se poslužujejo po nepotrebnem italijanskega ali nemškega jezika imamo zapisane z velikimi črkami v črnih bukvah. Tako malo nas je, pa če še tisti ne bomo spoštovali svojega jezika in ga uporabljali povsod kjer je mogoče, bomo kmalu lahko zaprli našo slovensko hišico in se izgubili v morju tujcev.

—c V največji trgovini z železnino »Rakusch« še vedno po nemško pozdravljajo in odgovarjajo. Celjski nacionalisti poučite omenjeno firmo do stojnosti in zavednosti.

Litija

Nečuvane stvari se gode v našem »naprednem« litijemskem trgu. Te dni je obiskal naše trgovce trgovski potnik velike trgovske trdke, Litijčan. Po javnih lokalih je zvečer zabavljajl čez Jugoslavijo in hvalil Italijo in Avstrijo. Trgovci, po kažite takemu potniku vrata, tembolj, ker kot Litijčan s hvalisanjem Italije in Avstrije kruto žali domača rodna tla.

K sklepu opozarjamo oblastva na Italijana Wellerja, ki se tolče v javnih lokalih na svoja prsa »da je ponosen, da je Italijan« itd. ter živi kar tako »brez posla« v Litiji. — Poskrbite mu čimprejšen povratek v domovino. Oblast naj pomisli, kaj bi storili na taka izzivanja Italijani z našimi.

Dragi »Pohod«! Zelo smo ti hvaležni za tvoj rapalski uvodnik. V družabnem življenju si nam napravil prav lepo uslugo. Pri nas se zbira mladina vsako soboto v Sok. domu k neobveznemu družabno-prosvetnemu delu. S »Pohodom« v roki nam je naš brat prosvetar s potrebnim poudarkom prečital uvodnik o Rapallu. Ne veš, s kakim zanimanjem smo poslušali mi mladi, ki skoro pojma nismo imeli o tem najžalostnejšem dogodku naše zgodovine. Zato ti naš vzgojitelj in učitelj, uči nas v bodoče naše lastne domače zgodovine, saj je tako majhna, zato pa tako hudo žalostna. Bodi nam prav lepo pozdravljen in hvala ti!

Kočevje

Pretkanost Nemcev. Po dolgoletnem opazovanju se mora ugotoviti, da so kočevski Nemci v lokalni politiki zelo rafinirani in, da spretno izigravajo Slovence.

Opaža se, da se enkrat vržejo na enega slovenskega voditelja, drugič na drugega, tretjič na tretjega. Brihtne slovenske duše pa jim nasedajo ter pomagajo uničevati Slovence. Spretno izvabijo Slovence v svoj tabor, ter od tam kar z velikimi kalibri streljajo na Slovence v drugem taboru.

Ne bilo bi neumno, ko bi se slovenskim voditeljem končno odprle oči in bi vrgli tiste ogabne, nizke osebnosti sovražnosti med staro šaro, ter stopili na plan, kot se spodobi pravim objektivnim Jugoslovanom, ki jim je skupna slovenska stvar kaj mar. Ali morda hočejo, da bomo nacionalisti z njimi pomedli?

Zadnje volitve v JRKD. Pri zadnjih volitvah v JRKD, ki so se vršile 30. oktobra t. l. sta si stali nasproti dve listi: I. dr. Češarkova in II. dr. Sajčičeva. Zmagala je prva lista z nosilcem g. dr. Francetom Češarkom na čelu. Konstatirati je treba, da je na prvi listi 9 Nemcev in 8 Slovencev, med temi so 3 Slovenci »dajčezint«. Na drugi listi je pa 12 Slovencev in 3 Nemci.

Kočevski Slovenci naj povedo, katera od teh list je bolj nacionalna, prva ali druga.

Mirna na Dolenjskem

Na osnovno šolo v Mirni hodijo otroci z rumeno-žoltimi torbami, ali je to izzivanje ali nevednost, ne vemo, vsekakor bi tamošnje učitelje stvo dobro storilo, da otroke pouči o tem, da so naše barve: modro, bela, rdeča.

Na razne prošnje še do danes nimamo šol. upravitelja. Imenovanje se na noben način ne more izvršiti. Koliko časa bomo morali še čakati?

Javornik

Prav razveselili smo se »Pohoda«, ki se je s svojo odkrito besedo pojavil med nami. Smeti imamo namreč tudi pri nas dovolj in prav dobro došla nam bo njegova metla. Marsikomu bomo lahko javno namignili, da se poboljša. Nepopoljšljivec bo pa treba ozdraviti po drugem, bolj učinkovitem receptu.

Kakopak — začeti bo treba z blaženo nemščino, saj živimo tik Jesenic, ki jih »Pohod« že precej dobro pozna. Takole je torej pri nas:

»Guten Abend!« smo čuli zadnjič v Sokolskem domu o priliki neke društvene prireditve pozdraviti »starega« Sokola. Zavedajte se vendar, kaj in kje ste!

Kako dolgo še bo treba tolmača pri naši »nenadomestljivi« gospodi v tovarni? V 20 letih bi se pač lahko priučili nekoliko »barbarsčine« oni, ki se toliko ponašajo s svojo visoko kulturo. Povprečni naš hlapec se za silo nauči tujega jezika v enem mesecu!

Nemške tablice vise v tovarni okrog škarij za rezanje železa. Komu prav za prav veljajo? Jugoslovanskemu delavstvu jih ni treba! Pozanimali se bomo, kdo je oče tega velevažnega zamisleka.

Prlekija

Rozi, Mimi, Fani... Nič nevarnega! — Samo imena na vizitkah dam, ki mislijo, da je tako še vedno bolj »nobel«. In kako lepo zveni tako ime. — tako »moderno«. »Moderno«, gotovo. Ali pa tudi pravilno? Ali naj bodo to imena jugoslovanskih vzgojiteljic!

Ajnpanirano. Da utešim glad, iščem sredi jugoslovanskega mesteca gostilno. Aha, je že tu! Da, tu je: Na najprometnejši točki napis »Evropa«, kavarina, restavracija. No, pa naprej! — »Guten Tag! Vas »vinčen zi?« itd. Na moje slovensko naročilo

pa tako:... »juho, svinjsko pečenko, telečjo pečenko, indijan itd!«

Pa pravijo da nam nemščina ni potrebna!

Prosim: Indijan!! — In se mi je zagabilo...

Čul sem, da je nekje v mestu tudi Narodni dom. Torej tja! Komaj sem našel ta »Narodni dom!« Dobro je skrit. — Zdravo! »Dobro večer!« »Rad bi jedel.« »Da: presvuršt, sardelen-puter, ajnpanirana teletina.« —

Gladu sem dolžan hvalo, da se mi ni obrnil želodec!

Novo mesto

NAŠE TEGOBE

Vrlo potrebno je bilo glasilo narodnjakov in z veseljem pozdravljamo glasilo »Pohod«! Trdno sem uverjen in prepričan, da bomo in moramo uspeti, da prebudimo mlačeže, nezavedneže in tudi tisti del naših državljanov, ki so bolj pa-peški, ko papež sam. Tudi naše krasno Novo mesto rado nemškutari, posebno gotovi trgovci, če pride inostran potnik. Sam sem bil priča, ko je potnik govoril za šilo slovenski, trgovec pa je sam rekel v nemščini: »govorimo nemški, da se razumemo«. In ta trgovec je »Sokol«. Tudi imamo gostilne, kamor zahajajo Kočevarji. Ti ljudje vedno zahtevajo nemški in gostilničarji jim vsi blaženi strežejo v nemščini. Kaj ali smo narodno zavedni Slovenci?! Čemu se Kočevarji ne uče državnega jezika? In čemu gostilničar ne govori slovenski?! Ne zaveda se svobode! Samostojen ni! Še kleče plazi! — Tudi iz Novega mesta bomo objavljali imena onih, ki se ne bodo v prihodnje posluževali izključno slovenščine ali srbohrvaščine. — Dobijo se celo v izložbah nemške reklame.

Zakaj narodnjaki ne uspejo?

Čemu se »Sokolstvo« ne širi?

Glavna ovira pri nas je ženstvo! Smelo trdim, da imamo baš mi v dravski banovini vrlo mlačno ženstvo. Ženski narodnostni pokret v naši banovini je skupno enak ničli. Vsa čast izjem! Ali premalo jih je! Premalo imamo trdno zavednih mater. Imamo »Materinski dan«. Kolikokrat in kedar se je na teh govorilo o narodnosti, o jugoslovanstvu?! Prosim vzemite v roke naznanila in poročila o »Materinskih dnevih«! — Da je naše ženstvo pobožno, vsa čast, ali da je narodno mlačno pa tudi ne vem kako bi se izrazil. — Kje pa se vzgaja po večini naše ženstvo? Poglejte v Ljubljano, pogledajte v Škofjo Loko, v Celje, v Maribor, v Šmihel pri Novem mestu itd. Ne odrekam dobre vzgoje samostanskim šolam! Gotovo je, da se vzgajajo versko, če pa versko strpljivo, ne verjamem in tudi ne verjamem, da narodnostno jugoslovansko, ker katolicizem pozna le »internacionalo« in ker katolicizem sovraži »Sokola«. — Kjerkoli so samostanske šole, je težko narodnjakom, je težko »Sokolu« ker nikjer v samostanskih šolah nimajo še sokolskega naraščaja, čeprav bi smeli to pričakovati in nikjer v okolici ni narodno zavednega ženstva!! — Žalostno ali resnično. —

Ptuj

POGNOJENA NEMSKA KULTURNA TLA

»Deutsches Töchterheim Graz, Klosterwiesgasse 34. Odlični uspehi pri pouku. Prijetno rodbinsko življenje. Zmerne cene. Plača se lahko v Jugoslaviji v dinarjih.« Tak oglas se čita v nemškutarski »Koroški Domovini«, ki izhaja v Celovcu... Ne, zmotil sem se! To se čita v ljubljanskem dnevniku, ki je baje jugoslovanski zelo zelo nacionalen. Seveda »kšeft je kšeft« in za oglasni del imajo naši listi posebnega odgovornega urednika. Seveda, to je čisto druga zadeva. Narodnost in narodna misel je seveda eno; trgovina, to pa je čisto nekaj drugega. — Lepo! Torej vsi verni čitatelji tistega narodnega dnevnika si zapomnite: če imate hčerko in jo hočete »nobel« vzgojiti, kar v Graz z njo.

In kako so Nemci uslužni! Pomislite: nikakih posebnih sitnosti nimate s plačili! Saj vam sprejmejo denar tudi v dinarjih in kar doma v Jugoslaviji. Saj pravim, Nemci so bili vedno »izvoljeno ljudstvo« in so vam sila taktični ljudje.

Če se prav spominjam imamo menda tudi mi razne take zavode. Recimo »Mladika« v Ljubljani in »Vesna« v Mariboru. Ali sta ta dva zavoda premalo »nobel«? Zdi se mi, da je naša kraljica že opetovano obiskala »Mladiko« in se je o nji pohvalno izrazila.

Tudi bi rad vedel, če je »Mladika« ali »Vesna« že kdaj dala v graško »Tagespost« enak oglas, kot je bil objavljen v našem ljubljanskem dnevniku. Mislim, da bi »Tagespost« takega oglasa sploh ne priobčila. Mogoče se motim? Ne vem!

Naš nacionalni umik na severni meji

(Dopis iz Št. Ilja pri Mariboru.)

ŠT. ILJU OB MEJI.

Ti, ki šel si skozi bolečino,
ker ljubil mater si slovensko,
pesem našo in ne nemško,
pomni svojo zgodovino.

Ker slušal svoje si glavarje,
mučeništva bil si vreden
in v junaštvu vedno vzgleden,
dospel si srečno v nove zarje.

In sedaj branik si, severa čuvar,
v očetov veri vsekdar boš ponosen
čuval nas, buden, neizprosni;
prišezi to — da zvest boš naš stražar!

V Št. Ilju postajamo vsak dan vedno bolj in bolj nepozorni na vse pojave, ki se dogajajo okoli nas in ki zastrupljajo naš slovenski živelj. Tako smo lahko miselnostni, kakor da bi popolnoma pozabili svoje preteklosti, kakor da bi pozabili vseh tistih časov, ko so nas Nemci poniževali in osramotili. Tistih časov, ko so predrzno in brezobzirno men- drali našo sveto zemljo, da bi na njej zgradili most, ki naj bi se bočil preko našega živega slo- venskega telesa tja do sinjega Jadrana. Kakor, da bi nam izumrl že poslednji spomin na naše očete, ki so se temu valu s severa upirali in pri tem iz- krvaveli, samo da so nam ohranili naš najdražji imetek — slovenstvo.

Štirinajst let že štejemo po osvobojenju. Pri- vandrani Nemci in naši nemškutarji pa postajajo sredi med nami zopet po svojem starem običaju vsak dan vedno bolj predrzni in brezobzirni. Ne samo, da se ti ljudje upajo v našem kraju prepe- vati svoje nemške pesmi, oni s svojim vedenjem naravnost izzivajo in žalijo naš narodni čut in ponos.

Ker smo še vedno majhni in na svojih lastnih tleh ponižani, vajeni sprejeti vse in prenesti celo prezir, pač ni potem čudno, da si na pr. Nemec iz Avstrije upa v našem vinotoču vpričo sloven- ske družbe reči: »vas verden diže vindiše«. In da si dovoli neki uradnik iz Špilja v naši gostilni glasno v zasmehljivem tonu govoriti o naši državi.

In da stalno doživlja Št. Ilj take sramotne do- godke.

Ker smo vajeni potrpeti vse, jim naj še mor- da dopustimo, da nam zatulijo končno še svojo »Dajčland iber ales«. Saj njim bi se zdelo to ne- kaj samo ob sebi razumljivega.

Ali nam ni že to dovolj, da smo toliko let na svojih lastnih prsih gojili nemškega gada v osebi »Marocutia«, ki je s svojim »manjšinskim« vpra- šanjem zaslužil, da se ga obsodi kot zločinca, po- sebno če pomislimo na naše trpeče Korošce. Kljub njegovemu odhodu še vedno živi njegov duh, ki zastruplja na skrajno perfiden način naše narodno telo.

Kakor da bi ne vedeli, kaj pomeni v Št. Ilju protestantovska molilnica, ki jo je peščica Nem- cev dobila kot doto za svoj lažipatriotizem. Do- bro vemo, da jim služi ta molilnica kot zbirališče, kjer lahko oživljajo in obujajo svoj stari panger- manski duh, svoje stare »krivice« in »pravice«. Pod pokroviteljstvom nacionaliziranega upravnega sveta kujejo ti ljudje črne naklepe, kako bodo ne- koč zopet skočili na naše vratove in nas zadavili. In mi mirno gledamo, kako plapolja na tem »sve- tišču« naša trobojnica, kako se iz nje dobesečno norca brijejo, medtem ko vlada znotraj stari vse- nemški oholi duh.

Umljivo je, da radi naše brezbrčnosti in mlače- nosti postajajo Nemci na našem severu od dne do dne bolj predrzni, da postajajo njih zahteve vedno večje.

Znano je, kako ognjevitost zahtevajo nemške šole. Drznejši si celo podkupovati naše nežne slo- venske duše. Naj to še nadalje trpimo?

Vidite, tako žalostne so razmere pri nas. Med tem ko na tisoče slovenskih duš na Koroškem, v zibelki Slovenstva, oropane vseh narodnih pravic, v suženjskih okovih umira, pustimo, da se nem- štvu pri nas tako razvija. Predobri in premehki ter premalo nacionalno zavedni smo.

Ker smo vse premalo slovensko čuteči in ker tudi oblasti premalo podpirajo stremenje naših rodoljubov, ki še vedno čutijo, da morajo stati na straži, dobiva naš kraj vedno več nemškega nara- ščaja. To žali naš narodni čut in ponižuje naš narodni ponos.

V suženjski naravi naših mlačnežev prevladu- je še vedno mnenje, da je nemški jezik nekaj fi- nejšega. Podobni smo psu, ki je gospodarju za njegove udarce še hvaležen. Ravno tako višje ce- nimo jezik tistih naših nekdanjih gospodarjev, ki so nas brezobzirno pretepali. Ne dopuščamo sa- mo, da je njihov jezik med nami ostal, temveč da se še celo širi.

Slišati nemško besedo v gostilnah, trgovinah, celo v občinskem uradu, na cesti in sploh povsod, je pri nas nekaj običajnega. Tujec, ki potuje sko- zi vas, dobi na prvi mah utis, da prevladuje v na- šem kraju nemški živelj, da si je razen nekaj pri- vandranih nemških družin in par zvestih nemče- rev integralno slovensko naseljeni kraj.

To pride od tega, ker se predvsem v vasi, sre- dišču naše okolice, ki bi morala biti vzgled sloven- ske narodne zavesti, mnogo nemškutarji. V neka- terih nezavednih slovenskih hišah se stalno pogo- varjajo nemško in s tem kvarijo ugled našemu slovenskemu Št. Ilju. Večina pa živi brez sleher- nega narodnega ponosa.

Na pr. žena nekega gostilničarja se po mno- gih letih svojega bivanja v Št. Ilju še do danes ni hotela naučiti slovenskega jezika. Raje še na- dalje po svoje strašno zavija in zateguje. Te vrste ljudi pa je ob glavni cesti zelo mnogo. Radi se ponašajo s svojim slabim znanjem nemščine, kruh pa jedo slovenski. So pa tudi taki, ki niso ne Slo- venci ne Nemci, ampak taki, kakor jim ravno kaže.

Toda kdo bi mogel navesti vse primere, ki so drug bolj žalosten od drugega. Vse to je le nekaj iz žalostnega poglavja naše šentiljske sedanjosti. Vse navedeno je le slaba slika našega žalostnega narodnega življenja. Ali ta žalostna dejstva ne ponižujejo vsako količnik zavedno slovensko dušo?

Če je lahko bil Št. Ilj v času, ko je bilo težko in nevarno biti Slovenec, narodno zaveden in po- nosen na svoj slovenski materinski jezik, toliko bolj bi moral biti danes, 14 let po osvobojenju.

Naša sveta dolžnost je, da našo severno posto- janko operemo nemških madežev, ki pogubonosno rušijo in blatijo nedotakljivost naše severne meje. Nujna zahteva je, da z močno roko ustavimo in uničimo tiho izpodjedanje našega severnega zida.

Film naše zemlje

ITALIJANSKE MELODIJE

V tedniku »Radio Ljubljana« od 9. do 15. okto- bra skuša g. Niko Kuret zagovarjati upravo radja. Pravi, da mora naš slovenski radio samo tiste plo- šče predvajati, ki jih ima na razpolago tvrdka Ba- njai v Ljubljani. In da ima tvrdka Banjai le take plošče v zalogi, ki jih lahko proda. Naš radio je namreč s tvrdko Banjai sklenil posebno pogodbo. Kdo je ta Banjai, nam pove že njegovo ime. Da ta tvrdka ne bo ščitila naših narodnih interesov, je jasna stvar. Čudimo se le našemu radiu, ki ga smatramo za vzgojitelja, zaščitnika in zabavnika našega ljudstva, da se podaja v tako zavisnost od nedomače tvrdke. Torej tudi tu odločajo tujci, kakšne melodije moramo poslušati.

Nadalje zagovarja g. Kuret italijansko glasbo v našem radiu s tem, da vrednote, ki so jih ustva- rili italijanski skladatelji, niso italijanske, one pri- padajo skupnosti človečanstva. Res je to. Mislimo pa, da tudi vrednote, ki so jih ustvarili Jugoslo- vani, pripadajo umetnosti vsemu človeštvu. Ka- ko pa Italijani spoštujejo naše umetniške vredno- te? Saj Vam je znano, kako so Italijani onečastili spomenik našega velikega skladatelja Volariča v Kobaridu? Ali ne gane njegova nebeška melodija »Dekle, daj mi rož rdečih« vsakega do solz? Ne samo, da so odstranili njegov spomenik, onečastili so ga celo na »pasji« način. Isto se je zgodilo s spomenikom našega pesnika in skladatelja Vilharja v Postojni, čigar pesmica »Po jezeru« je vpletena v našo najlepšo koračnico »Triglav«.

Tako vidite, spoštujejo Italijani naše člove- čanske vrednote. Naša naloga je, da našega soseda poučimo o vsečloveškem kulturnem medsebojnem spoštovanju, in da maščujemo krivice, storjene nad našo pesmijo. Vemo, da ga ne bomo poučili ni- koli, zato ga moramo prisiliti. Z gojenjem njegove

glasbe gotovo ne bomo tega dosegli. Zato moramo z njegovimi kulturnimi vrednotami postopati na isti način, kakor on z našimi, vse dotlej, dokler se mu ne vzbudi spoštovanje do nas.

Kaj so Verdijevi rojaki naredili z našo narod- no in cerkveno pesmijo, je splošno znano. Zato o tej stvari ne bomo zopet in zopet pisarili.

Pravite, da je Wilhelm Furtwängler z berlins- kimi filharmoniki slavil po Parizu prave triumfe in da kažejo po najnovejših statistikah sporedi različnih postaj na zapadu okrog tri četrtine nem- skih skladb. Vsa čast Francozom! Toda če bi Fran- cozi uničevali in onečastili nemško pesem tako, kakor delajo Italijani z našo, potem bi videli, kak- šen je nemški ponos. Gotovo se ne bi pokorili tako ponižno in hlapčevsko, kakor se poskušamo na vseh poljih mi Slovenci.

KMEČKI MORATORIJ IN SOCIALNA DUŠA.

Dne 2. septembra t. l. je bilo na javni dražbi prodano posestvo kmetu Francetu Opara na Go- renjih Ponikvah pri Trebnjem. Posestvo je kupil iz Dol. Ponikev Jože Zafran. Ob prodaji je ob- ljubil Zafran, da Opara lahko ostane do 1. aprila 1933. še v hiši. Kar naenkrat mu pa odpove, da se mora takoj izseliti. Stanovanja mu ni bilo mogoče takoj dobiti; mislil je pa tudi Opara, da se bo Zafran le potolažil in ga pustil vsaj čez zimo še v hiši. 17. t. m., ko ni bilo bivšega gospo- darja, sedanjega najemnika, doma, pa pošlje Za- fran 2 delavca z asistenco orožništva, da deložirajo Opara. Nič ne bi bilo hudega, ko bi bil Opara sam. Toda njegova družina obstoji iz 9 nepreskrb- ljenih otrok, izmed katerih je najmlajši star 2 in pol leti. Vse borno pohištvo so delavci znesli na vaško pot, otroci pa lačni, bledih lic, čakali, kdaj pride domov oče in kaj potem?

Ni bilo dovolj, da so znesli vse pohištvo in razne druge stvari, sneli so okna, vrata, da se ja ne bo zopet vselil.

Pripomniti moram, da je Zafran takoj po dražbi vzel Opara tudi ves njegov pridelek, kakor koruzo, krompir, ajdo, repo, peso in grozdje. Tako, da Opara ni imel kaj jesti in ne samo on temveč tudi njegova družinica.

Zafran pa ima lepo posestvo, krasno, novo hišo, je brez otrok in nima toliko socialnega čuta, da bi videl nedolžne otročiče, kako lačni prosijo kruha. Po vrhu pa še pravijo, da je Zafran ka- toliški mož, ki redno opravlja svoje verske dolž- nosti in še celo več. Hiša stoji prazna, okrog nje se pa potikajo otročiči iščeč dobrih ljudi in — kruha. Kaj ne bi imel g. Zafran več kakor od- pustke, ko bi videl, razumel in se usmilil vsaj ubogih otročičev, katerih sam nima, ima pa vse dobrine tega sveta.

Pravijo tudi, da sta bili kot upnici udeleženi posojilnici, ljudska iz Novega mesta in farovška iz Trebnjega.

Trdi se celo, da je moratorij za kmečka po- sestva, kar pa tu ni videti.

O Kristus — pridi in nasiti lačne, vzemi bič in naženi trgovce iz templja.

Fi Fi

BORBA ZA VSAKDANJI KRUH.

Na nekem velikem obrtniškem zborovanju se je razpravljalo o osnutku zakona o pooblaščenih inženjerjih, ki posega precej globoko v pravice obrtništva. Ni pravilno, da se v obrtniške pravice pregloboko posega.

Razumljivo je, da se inženjerji bore za svoj obstanek. Vemo, da mnogo njih ne dobi zaposlitve. Temu pa ni krivo obrtništvo. Kriva je naša nacio- nalna nezavednost in pa neupravičena trditev na- ših velepodjetij, da znajo tujci več kot domačini. Čemu trpimo toliko tujcev, ki odjedajo kruh do- mačinom in ki so poleg tega našim še nenaklonjeni.

Treba je, da pošljemo te ljudi tjakaj, odkoder so prišli pa bo naenkrat lepo število inženjerjev, tehnikov in mojstrov dobilo zaposlitve.